यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
नॅक मानांकित 'अ' श्रेणी
ज्ञानगंगोत्री, गंगापूर धरणाजवळ, गोवर्धन
नाशिक - ४२२ २२२ (महाराष्ट्र) भारत

ज्ञानगंगा घरोघरी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
NAAC Accredited 'A' Grade
Dnyangangotri, Near Gangapur Dam, Govardhan
Nashik - 422 222 (Maharashtra) India

संकेतस्थळ Website : www.ycmou.ac.in https://ycmou.digitaluniversity.ac
ई-मेल E-mail : dir_shu@ycmou.digitaluniversity.ac दूरध्वनी Telephone : (0253) 2231475

मानव्यविद्या व सामाजिक शास्त्रे विद्याशाखा / School of Humanities & Social Sciences

ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात शिक्षणक्रम (M. Lib & I. Sc) नवीन अभ्यासकेंद्र निकष

नवीन अभ्यासकेंद्र सुरु करण्याचे निकष

- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात शिक्षणक्रम (M.Lib & I. Sc) शिक्षणक्रमाचे नवीन अभ्यासकेंद्र सुरु करू इच्छिणाऱ्या महाविद्यालयात –
    - विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या (UGC-DEB) निकषांनुसार पारंपारिक विद्यापीठाचा ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयातील पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम सुरु असेल, **किंवा**
    - किमान नॅक 'ब' श्रेणी प्राप्त कला, वाणिज्य व विज्ञान वरिष्ठ महाविद्यालय व मान्यताप्राप्त पूर्णवेळ ग्रंथपाल असेल.
    - इंटरनेट जोडणीसह किमान १५ संगणकांची प्रयोगशाळा व ओपन सोर्स सॉफ्टवेअर शिकवण्याची सुविधा असेल.
    - ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयाचे अतिथी व्याख्याते म्हणून समंत्रण करण्यास इच्छुक असलेले (जवळपासच्या महाविद्यालयांतील) किमान ०६ प्राध्यापक/ ग्रंथपाल त्यांच्या संमती पत्रांसह तयार असतील.
    - किमान ५०,०००/- ग्रंथ तसेच ५००/- संदर्भ ग्रंथांसह सुसज्ज ग्रंथालय असेल आणि सर्व प्रकारच्या ग्रंथालयीन सुविधा यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांना उपलब्ध असतील.
    - Dewey Decimal Classification System (DDC) and Relative Index, Colon Classification System, Universal Decimal Classification, Library of Congress Classification (LCC), Classified Catalogue Code Ed. 5 (Red)., Anglo-American Cataloguing Rules AACR2, Sear's List of Subject Heading 21st Edition
    - ज्ञानकोश, सर्वसामान्य इंग्रजी – एन्सायक्लोपीडिया ब्रिटानिका, पिअर्स एन्सायक्लोपीडिया, जनरल नॉलेज एन्सायक्लोपीडिया, महाराष्ट्र विश्वकोश, सुलभ विश्वकोश, व्यावहारिक ज्ञानकोश, सर्वसामान्य हिंदी ज्ञानकोश
    - शब्दकोश – एक भाषी : इंग्रजी – इंग्रजी, मराठी, हिंदी ; शब्दकोश द्विभाषी मराठी - इंग्रजी, इंग्रजी - मराठी, इंग्रजी - संस्कृत, संस्कृत - इंग्रजी, शब्दकोश अनेक भाषी; इंग्रजी - इंग्रजी – मराठी, रॉजेट्स थिसॉरस
    - पारिभाषिक शब्दसंग्रह- भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नरवले व्यवहार कोश, वाकसंप्रदाय व म्हणींचा कोश.
    - भौगोलिक संदर्भ साधने, इंडिया नॅशनल बिब्लिओग्राफी, भाषिक ग्रंथसूची, चरित्रकोश, रेकॉर्ड बुक्स, इयर बुक्स
    - डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांची ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयावरील सर्व ग्रंथसंपदा
    - विद्यापीठ नियमानुसार भौतिक (कार्यालय, वर्गखोल्या), तांत्रिक/संगणकीय सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक असेल.
- वरील सर्व निकषांची पूर्तता करणाऱ्या अनुदानित वरिष्ठ महाविद्यालयात विद्यापीठाच्या ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात (M. Lib & I. Sc) शिक्षणक्रमाचे नवीन अभ्यासकेंद्र सुरु करता येईल.

संमंत्रक पात्रता निकष

- मान्यताप्राप्त विद्यापीठाच्या ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विषयातील पदव्युत्तर पदवीमध्ये किमान ५५ टक्के (B+) गुण.
- विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या निकषांनुसार ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विषयातील नेट/ सेट किंवा पीएच.डी पदवी प्राप्त.
- पारंपरिक महाविद्यालयांतर्गत पदवी/ पदव्युत्तर पदवी पातळीवरील किमान दोन वर्षाचा अध्यापनाचा/ ग्रंथपालनाचा अनुभव.
- वेळापत्रकानुसार रविवारी समंत्रण करण्यास तयार असल्याबाबत सदर शिक्षकांची संमतीपत्रे सोबत जोडणे आवश्यक असेल.

अतिथी व्याख्यात्यांसाठी पात्रता निकष

- ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विषयातील सेवानिवृत्त प्राध्यापक/ ग्रंथपाल यांना अतिथी व्याख्याता म्हणून समंत्रण करता येईल.
- ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र, प्रकाशन क्षेत्रातील तीन वर्षांचा अनुभव असणाऱ्यांना केवळ संबंधित अभ्यासक्रमाचे अतिथी व्याख्याता म्हणून समंत्रण करता येईल.
- पदव्युत्तर पदवीनंतर विद्यापीठ अनुदान आयोग किंवा केंद्र/ राज्य शासन मान्य संशोधन संस्थेच्या संशोधन प्रकल्पावर संशोधन अन्वेषक/ सहयोगी/ सहाय्यक पदावर काम केल्याचा किमान एक वर्षाचा अनुभव असणाऱ्यांना केवळ संबंधित अभ्यासक्रमाचे अतिथी व्याख्याता म्हणून समंत्रण करता येईल.
- वेळापत्रकानुसार रविवारी समंत्रण करण्यास तयार असल्याबाबत सदर तज्ज्ञांची संमतीपत्रे सोबत जोडणे आवश्यक असेल.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
नॅक मानांकित 'अ' श्रेणी
ज्ञानगंगोत्री, गंगापूर धरणाजवळ, गोवर्धन
नाशिक - ४२२ २२२ (महाराष्ट्र) भारत

ज्ञानगंगा घरोघरी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
NAAC Accredited 'A' Grade
Dnyangangotri, Near Gangapur Dam, Govardhan
Nashik - 422 222 (Maharashtra) India

संकेतस्थळ Website : www.ycmou.ac.in https://ycmou.digitaluniversity.ac
ई-मेल E-mail : dir_shu@ycmou.digitaluniversity.ac दूरध्वनी Telephone : (0253) 2231475

मानव्यविद्या व सामाजिक शास्त्रे विद्याशाखा / School of Humanities & Social Sciences

ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात शिक्षणक्रम (M. Lib & I. Sc) अभ्यासकेंद्र नुतनीकरण निकष

अभ्यासकेंद्र नुतनीकरण निकष

- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib & I. Sc) शिक्षणक्रमाच्या कार्यरत अभ्यासकेंद्राचे नुतनीकरण करू इच्छिणाऱ्या महाविद्यालयात –
    - विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या (UGC-DEB) निकषांनुसार पारंपारिक विद्यापीठाचा ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयातील पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम सुरु असेल, **किंवा**
    - किमान नॅक 'ब' श्रेणी प्राप्त कला, वाणिज्य व विज्ञान वरिष्ठ महाविद्यालय व मान्यताप्राप्त पूर्णवेळ ग्रंथपाल असेल.
    - इंटरनेट जोडणीसह किमान १५ संगणकांची प्रयोगशाळा व ओपन सोर्स सॉफ्टवेअर शिकवण्याची सुविधा असेल.
    - ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयाचे अतिथी व्याख्याते म्हणून समंत्रण करण्यास इछुक असलेले (जवळपासच्या महाविद्यालयांतील) किमान ०६ प्राध्यापक/ ग्रंथपाल त्यांच्या संमती पत्रांसह तयार असतील.
    - किमान ५०,०००/- ग्रंथ तसेच ५००/- संदर्भ ग्रंथांसह सुसज्ज ग्रंथालय असेल आणि सर्व प्रकारच्या ग्रंथालयीन सुविधा यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांना उपलब्ध असतील.
    - Dewey Decimal Classification System (DDC) and Relative Index, Colon Classification System, Universal Decimal Classification, Library of Congress Classification (LCC), Classified Catalogue Code Ed. 5 (Red)., Anglo-American Cataloguing Rules AACR2, Sear's List of Subject Heading 21st Edition
    - ज्ञानकोश, सर्वसामान्य इंग्रजी – एन्सायक्लोपीडिया ब्रिटानिका, पिअर्स एन्सायक्लोपीडिया, जनरल नॉलेज एन्सायक्लोपीडिया, महाराष्ट्र विश्वकोश, सुलभ विश्वकोश, व्यावहारिक ज्ञानकोश, सर्वसामान्य हिंदी ज्ञानकोश
    - शब्दकोश – एक भाषी : इंग्रजी – इंग्रजी, मराठी, हिंदी ; शब्दकोश द्विभाषी मराठी - इंग्रजी, इंग्रजी - मराठी, इंग्रजी - संस्कृत, संस्कृत - इंग्रजी, शब्दकोश अनेक भाषी; इंग्रजी - इंग्रजी – मराठी, रॉजेट्स थिसॉरस
    - पारिभाषिक शब्दसंग्रह- भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नरवले व्यवहार कोश, वाकसंप्रदाय व म्हणींचा कोश.
    - भौगोलिक संदर्भ साधने, इंडिया नॅशनल बिब्लिओग्राफी, भाषिक ग्रंथसूची, चरित्रकोश, रेकॉर्ड बुक्स, इयर बुक्स
    - डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांची ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयावरील सर्व ग्रंथसंपदा असेल.
    - विद्यापीठ नियमानुसार भौतिक (कार्यालय, वर्गखोल्या) आणि तांत्रिक/ संगणकीय सुविधा उपलब्ध असतील.
- अशा वरील सर्व निकषांची पूर्तता करणाऱ्या पदव्युत्तर पदवी अनुदानित महाविद्यालयात कार्यरत ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात (M. Lib & I. Sc) शिक्षणक्रमाच्या अभ्यासकेंद्राचे नुतनीकरण करता येईल.

संमंत्रक पात्रता निकष

- मान्यताप्राप्त विद्यापीठाच्या ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विषयातील पदव्युत्तर पदवीमध्ये किमान ५५ टक्के (B+) गुण.
- विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या निकषांनुसार ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विषयातील नेट/ सेट किंवा पीएच.डी पदवी प्राप्त.
- पारंपरिक महाविद्यालयाअंतर्गत पदवी/ पदव्युत्तर पदवी पातळीवर किमान दोन वर्षाचा अध्यापनाचा/ ग्रंथपालनाचा अनुभव.
- वेळापत्रकानुसार रविवारी समंत्रण करण्यास तयार असल्याबाबत सदर तज्ज्ञांची संमतीपत्रे सोबत जोडणे आवश्यक असेल.

अतिथी व्याख्यात्यांसाठी पात्रता निकष

- ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विषयातील सेवानिवृत्त प्राध्यापक/ ग्रंथपाल यांना अतिथी व्याख्याता म्हणून समंत्रण करता येईल.
- ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र, प्रकाशन क्षेत्रातील किमान तीन वर्षांचा अनुभव असणाऱ्यांना केवळ संबंधित अभ्यासक्रमाचे अतिथी व्याख्याता म्हणून समंत्रण करता येईल.
- पदव्युत्तर पदवीनंतर विद्यापीठ अनुदान आयोग किंवा केंद्र/ राज्य शासन मान्य संशोधन संस्थेच्या संशोधन प्रकल्पावर संशोधन अन्वेषक/ सहयोगी/ सहाय्यक पदावर काम केल्याचा किमान एक वर्षाचा अनुभव असणाऱ्यांना केवळ संबंधित अभ्यासक्रमाचे अतिथी व्याख्याता म्हणून समंत्रण करता येईल.
- वेळापत्रकानुसार रविवारी समंत्रण करण्यास तयार असल्याबाबत सदर शिक्षकांची संमतीपत्रे सोबत जोडणे आवश्यक असेल.

ग्रंथालय व माहितीशास्त्र निष्णात (पदव्युत्तर पदवी) शिक्षणक्रमाचे अभ्यासकेंद्र सुरु करण्यासाठी आवश्यक असणारे संदर्भ ग्रंथ

LIB003(P) ग्रंथवर्गीकरण प्रात्यक्षिकासाठी

१. Dewey Decimal Classification 23rd Edition
२. Colon Classification

LIB004(P) ग्रंथतालिकीकरण प्रात्यक्षिकासाठी

१. Classified Catalogue Code Ed. 5 (Rev.)
२. Anglo American Cataloguing Rules Ed.2
३. Examples illustrating AACR2
४. Sears List of Subject Heading 23rd Ed.

आवश्यक संदर्भ साधने

१. Dictionary (शब्दकोश)

१. ऑक्सफर्ड इंग्लिश डिक्शनरी
२. रँडम हाउस डिक्शनरी ऑफ इंग्लिश लँग्वेज
३. ब्रेवर्स डिक्शनरी ऑफ फ्रेज अँड फेबल्स
४. ऑक्सफर्ड डिक्शनरी ऑफ कोटेशन
५. रोजेट्स इंटरनॅशनल थेसोरस
६. मराठी व्युत्पत्ती कोश
७. आदर्श मराठी शब्दकोश

२. Encyclopedia (ज्ञानकोश)

१. न्यू एनसायक्लोपिडिया ब्रिटानिका
२. मॅकग्राहिल एनसायक्लोपिडिया ऑफ सायन्स अँड टेक्नोलॉजी
३. इंटरनॅशनल एनसायक्लोपिडिया ऑफ सोशल सायन्सेस
४. एनसायक्लोपिडिया ऑफ लायब्ररी अँड इन्फर्मेशन सायन्स
५. भारतीय संस्कृती कोश
६. मराठी विश्वकोश
७. भारतीय समाजविज्ञान कोश

३. Bibliographies (ग्रंथसूची)

१. इंडियन नॅशनल बिब्लिओग्राफी
२. ब्रिटीश नॅशनल बिब्लिओग्राफी
३. इंडियन बुक्स इन प्रिंट
४. अलरीच इंटरनॅशनल पिरिओडीकल्स डिरेक्टरी
५. मराठी ग्रंथ सूची (एस. जी. दाते)
६. मराठी नियतकालिकांची सूची
७. प्रकाशन वार्षिक (अनुराधा प्रकाशन)

४. Year Books/ Almanac (वार्षिकी/ पंचांग)

१. युरोपा इयर बुक
२. स्टेट्समन इयर बुक
३. इंडिया : अ रेफरन्स ॲन्यूअल
४. मनोरमा इयर बुक
५. वर्ल्ड अल्मनाक अँड बुक ऑफ फॅक्टस्

५. News Summaries (बातमी सारांश)

१. फॅक्टस् ऑन फाइल
२. कीसिंग्ज रेकॉर्ड ऑफ वर्ल्ड इव्हेंटस्

६. Biographical Sources (चरित्रात्मक स्रोत)

१. इंडिया हूज हू
२. इंटरनॅशनल हूज हू
३. हूज हू ऑफ्र इंडियन राईटर्स
४. डिक्शनरी ऑफ नॅशनल बायोग्राफी (एस.पी. सेन)
५. भारतवर्षीय चरित्र कोश (सिद्धेश्वर शास्त्री चित्राव)
६. मराठी सारस्वत

७. Geographical Sources (भौगोलिक स्रोत)

१. ब्रिटानिका वर्ल्ड ॲटलस
२. गॅझेटियर ऑफ इंडिया
३. महाराष्ट्र पर्यटन कोश
४. सबंधित जिल्ह्याचे डिस्ट्रीक्ट गॅझेटियर
५. फोडरस् इंडिया, नेपाल अँड श्रीलंका

८. Directories (निर्देशिका)

१. डिरेक्टरीज ऑफ लायब्ररीज इन इंडिया
२. वर्ल्ड ऑफ लर्निंग
३. युनिवर्सिटी हँडबुक
४. कोठारी इंडस्ट्रीअल डिरेक्टरी ऑफ इंडिया

९. Handbook (हँडबुक)

१, गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड
२. लिम्का बुक ऑफ रेकॉड्र्स

१०. Indexing and Abstracting Sources (निर्देश आणि सारांश स्रोत)

१. गाईड टू इंडिअन पिरिओडीकल लिटरेचर: सोशल सायन्सेस अँड ह्युमॅनिटीज
२. इंडेक्स इंडिया
३. इंडिअन लायब्ररी सायन्स ॲबस्ट्रॅक्ट
४. इंडिअन सायन्स ॲबस्ट्रॅक्ट
५. सोशीऑलॉजीकल ॲबस्ट्रॅक्ट
६. लायब्ररी अँड इन्फोर्मेशन सायन्स ॲबस्ट्रॅक्ट

❖ डॉ. एस.आर. रंगनाथन यांची ग्रंथालय व माहितीशास्त्र विषयावरील सर्व ग्रंथसंपदा

मानव्यविद्या व सामाजिकशास्त्रे विद्याशाखा
य.च.म.मु.वि., नाशिक

Director
School of Humanities and Social Sciences
Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik